

LASTENKIRJOJEN RIVIEN VÄLIT

Kun politiikka ymmärretään laajemmin, tekijöiden mukaan weberiläisittäin, politiikkaa on kaikkialla, missä on ihmisiä. Ennen muuta sitä on lastenkirjoissa; kirjoitetaanhan lapsille valistuksen ja kasvatuksen nimissä.

Tekijät näkevät esimerkiksi Maija Mehiläisessä kansallissosialismin esiasteen, sukupuoliroolikasvatusta Anna-kirjoissa ja kertovat, miten Peukaloisen retket autoivat Ruotsia siirtymään imperiumista kansakunnaksi.

Waldemar Bonselsin kirja Maija Mehiläinen ilmestyi Saksassa vuonna 1912, vähän ennen ensimmäisen maailmansodan syttymistä. Tekijöiden mukaan toistuva piirre Maija Mehiläisessä on ”kansallisten” erojen korostus. Kirjassa kerrotaan Maijan suuttuneen harvoin, mutta yksi pahimpia suuttumisia syntyi, kun heinäsirikka ei suostunut näkemään mitään eroa mehiläisten ja ampiaisten välillä. Maijan mielestä

ampiaisten laji oli paljon mehiläisten alapuolella.

Mehiläiset ovat kansa, joka ”ei anna noin vain komentaa itseään”. Useimmiten riittää, että Maija esittelee itsensä mehiläiskansan jäsenenä. Mehiläiskuningatar ja myöhemmin Hitler käyttivät samantyyppistä komennusta. Maijan mehiläispesän tavoitella on yhteiskunta, jossa käytetään paljon poliittisia termejä mutta jossa politiikkaa ei ole. Mehiläisten yhteiskunnan perusta lepää sotilaallisuudessa, tekijät toteavat.

Tekijöiden mukaan lasten- ja nuortenkirjoissa totutetaan sukupuolirooleihin räikeästi. Lastenkirjallisuuden seikkailijat ovat olleet Gulliverista ja Robinson Crusoesta alkaen poikia. Tyttöseikkailijat ovat hauraampia, eteerisiä. Peppi Pitkätossun kaltainen seikkailija tuli mahdolliseksi vasta pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa sotien jälkeen.

L. M. Montgomeryn Anna-klas-

sikot opettavat, että kunnan työtön tulee olla uhrautuva, osaansa tyytyväinen ja realistinen. Tyttöjä on ennen kaikkea valmistettava ymmärtämään paikkansa viileän tervejärkisenä käytännön huoltajana, seikkaillevan miehen ja perheen tukena, tarvittaessa jopa uhrautumaan näiden vuoksi.

Kirjoittajat eivät ole valinneet tämän päivän kirjoja, joista tyttöjen äitinä tiedän jo löytyvän mm. hyvinkin itsetuntoista tyttökuva. Kuka uskaltaisi analysoida nykykirjoja, vailla selkeyttä tuovaa etäisyyttä? Millaiseen yhteiskuntaan olemme matkalla, lastenkirjojen mukaan?

TUULA-MARIA AHONEN

SULEVI RIUKULEHTO &
ANSSI HALMESVIRTA &
KARI PÖNTINEN
POLITIikka LASTENKIRJOISSA
HELSINKI: SKS, 2001

KETTIL BRUUN -PALKINTO THOMAS WALLGRENILLE

Kettil Bruun -palkinto on myönnetty filosofian dosentti Thomas Wallgrenille. Esittämällä järkiperäisesti perusteltuja ja kiistaa herättäneitä näkemyksiä Euroopan kehityksen suunnasta ja globalisaatiosta Wallgren on edistänyt avointa ja kriittistä kansalaiskeskustelua kes-

keisistä yhteiskunnallisista kysymyksistä, globaalista vastuusta ja maailman huono-osaisista. Hän on myös osallistunut aktiivisesti ja ennakkoluulottomasti kansalaisjärjestöjen toimintaan ja niiden demokraattisten vaikuttamistapojen kehittämiseen.

Kettil Bruun -palkinnon perustamiskirjan mukaan palkinto jaetaan kerran kahdessa vuodessa. Palkinto myönnetään henkilölle tai ryhmälle, joka toiminnallaan on tuonut uusia merkittäviä tiedollisia virikkeitä suomalaisen ja pohjoismaisen yhteiskunnalliseen keskusteluun. Pal-